

Praktijkschool Oenkerk, tegenwoordig PTC⁺, herinnert veel veehouders aan hun schooltijd. Van lessen in praktische vaardigheden verschuift het onderwijs naar het managementvlak. Willem Dotinga en Hans Hylkema vertellen over de ontwikkeling van het melkveebedrijf.

Eén blik in de stal van PTC⁺ (Practical Training Center) in Oenkerk is voldoende om te zien dat het hier geen doorsnee melkveebedrijf betreft. De ruimte is opgedeeld in vier delen waar verschillende stalinrichters hun materiaal geplaatst hebben. Een kantoor met daarachter een leslokaal onderbreekt de rechterzijde met ligboxen. Naast de bedieningsruimte bij de melkrobot staat een groepje leerlingen met een trainer. Een opvallend gezicht, zo'n automatisch melksysteem op de praktijkschool in Oenkerk.

Veel veehouders zullen zich de praktijklessen op deze school nog herinneren waar ze om half vijf 's ochtends gewekt werden om

Willem Dotinga en Hans Hylkema: 'We willen een langere levensduur voor de veestapel, maar dat wil tegenwoordig iedereen'

te melken. Zoals vroeger het melken onderdeel was van de lessen, zo levert nu de robot zijn bijdrage. 'De leerlingen leren nu niet alleen hoe de robot zijn werk doet, ze krijgen ook inzicht in de wijze waarop de bedrijfsvoering verandert door een automatisch melksysteem', verklaart Willem Dotinga, afdelingshoofd bedrijven en trainer op PTC⁺, de aanschaf van de robot in 1999. 'Met de lessen hebben we ons lange tijd gericht op de praktische vaardigheden. Tegenwoordig geven we meer managementgerichte lessen.' Voor het praktijkonderwijs is de twee maal vijf-visgraatstal nog in gebruik.

In 1996 bouwde PTC⁺ de huidige ligboxenstal. Dotinga: 'Voor een goede ventilatie wilden we eigenlijk de zijmuren voor een groot gedeelte van windbreekgaas voorzien. 's Winters heb je daardoor een behoorlijke temperatuurdaling in de stal. Voor de koeien is dat niet erg, maar voor de leerlingen wordt het dan te koud.'

De huidige kleine openingen in de zijmuren in combinatie met de hoge nok zorgen

Klaske 219 (v. Sunny Boy), prod.: 5,04 305 9815 5,44 3,97 LW 123, AV 80

voor onvoldoende luchtverversing. Daarnaast komt door de grote hoeveelheid lichtplaten in het dak veel warmte in de stal. Nu zijn aan beide zijden van de voergang grote ventilatoren aangebracht. 'Warme lucht in beweging geeft de koeien afkoeling. Dat kun je zien aan de kant waar

de ventilatoren net achter het voerhek hangen. De koeien gaan daar graag staan als het warm is en dan vreten ze gelijk meer', stelt Hylkema, bedrijfsleider en trainer op PTC⁺.

Gemiddelde leeftijd te laag

Vier keer per jaar zitten de medewerkers van het bedrijf en een afvaardiging uit het onderwijs bij elkaar om de grote lijn voor de bedrijfsvoering uit te zetten. Voor de fokkerij houdt dit een stierkeuze voor langere levensduur in. 'Maar dat geven tegenwoordig zoveel veehouders aan', is de eensgezinde mening van Dotinga en Hylkema. 'We hebben in het verleden veel op uiers en benen gefokt', vertelt Hylkema. 'We moeten ons nu echt met de capaciteit van de dieren bezighouden. Daarmee hopen we een langere levensduur te bereiken. De gemiddelde leeftijd van onze veestapel is een jaar te jong. Die achterstand halen we niet snel in, maar een leeftijd van vijf jaar moet haalbaar zijn.' Het rollend jaargemiddelde van de 130 melkkoeien geeft een productie van 8873 kg melk met 4,53 % vet en 3,43 % eiwit aan met een gemiddelde leeftijd van 4,04.

Sinds twee jaar is het aAa-systeem de basis in de fokkerij. 'We zetten graag stieren in met ronde kenmerken, degene met code vijf en zes. Hiervan zijn er te weinig voorhanden', vindt Dotinga. Sinds de MKZ-periode insemineren de medewerkers van PTC⁺ zelf. Hierdoor is de diversiteit in stiergebruik gegroeid. In het vat zitten rietjes van CB Allen, Rembrandt, Tribute, Cassa, Jerom en Stadel.

Het gemiddelde exterieur is 81 punten. In de veestapel lopen dochters van Lord Lily, Cash, Celsius en Ronald. Hylkema: 'Sunny Boy hebben we min of meer bewust gemist. Het vertrouwen in beenwerk ont-

brak omdat het een Nehlszoon was. Achteraf gezien hadden we hem meer in kunnen zetten.' De koe die volgens beide mannen het fokdoel van PTC⁺ weergeeft is nu juist een Sunny Boydochter. Het levenstotaal van Klaske 219 staat aan het eind van haar vijfde lactatie op 51.047 kg melk met 5,37 % vet en 4,02 % eiwit.

Verhoging stikstofbemesting

De teelt van GPS, mais en protasil voor de melkkoeien neemt 22 hectare van het totale bouwplan van 88 hectare in. Het overgrote deel van de grond bestaat uit grasland. 'De laatste twee jaar hebben we matige graskuilen gehad. Deels door pech bij de voederwinning en deels door een lagere stikstofgift', vertelt Dotinga. 'We hebben een aantal jaren gemiddeld 125 kg stikstof per hectare bemest, dat blijkt te weinig. Dit jaar bemesten we 15 hectare helemaal niet meer. Hiervan halen we structuurrijker voer voor het jongvee en de droge koeien. De overige percelen krijgen 155 kg stikstof.'

Sinds de bouw van de huidige stal wordt summerfeeding toegepast. Vijf jaar lang is geprobeerd de melkkoeien met een compleet gemengd rantsoen aan het voerhek te voeren. Vorig jaar is besloten krachtvoerboxen te installeren voor aanvulling op het rantsoen. 'We hebben het lang volgehouden, maar mede door de matige kuilen van 800 tot 850 VEM is het flatfeedingsysteem onderuit gegaan', zegt Dotinga.

De robotgroep bestaande uit 55 tot 60 koeien melkt gemiddeld 550.000 kg van het melkquotum vol. Deze koeien blijven de gehele lactatie in dezelfde groep ingedeeld. Het rantsoen voor deze dieren is alleen te sturen met de krachtvoercomputer. Ongeveer 75 koeien produceren de overige 650.000 kg quotum in de visgraatmelkstal. 'Bij de visgraatgroep kunnen we twee groepen indelen. De koeien die beter voor zichzelf zorgen dan voor de boer, komen in een aparte groep waar ze minder krachtvoer krijgen', vertelt Hylkema.

De hoogproductieve koeien krijgen maximaal 12,5 kg krachtvoer krijgen. Dat is eigenlijk te veel menen Dotinga en Hylkema. Het streven is een maximale gift van 10 kg. Het beperken van de krachtvoerkosten gaat voor verdere verhoging van de melkproductie. Dotinga: 'Negenduizend liter gemiddeld zou mooi zijn, maar zeker niet door meer krachtvoer te verstrekken. Met betere graskuilen winnen we meer.'

Christel van Raay

Robot en visgraatsys teem

Willem Dotinga: 'We geven tegenwoordig meer managementgerichte lessen'

